

Proč se rozpadlo Československo?

Vzdělávací cíl: Žáci se skrze analýzu a interpretaci dobové karikatury snaží porozumět příčinám rozpadu Československa v roce 1992. Žáci také rozvíjejí své dovednosti analyzovat karikatury.

Klíčová slova: vznik České republiky, příčiny a důsledky, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ KARIKATURY (2 min.)

Prohlížení karikatury s pomocí lupy.

Karikatura zobrazuje rozpad Československa jako rozpad partnerského vztahu, kdy Česko i Slovensko odcházejí od otrhané personifikace společné federace. Postavy zosobňující oba státy mají rysy představitelů vítězných politických stran po volbách v roce 1992: Václava Klause (ODS) a Vladimíra Mečiara (HZDS).

2 PŘÍRAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ (3 min.)

Popis karikatury pomocí přetahování štítků z nabídky do obrazu. Četba popisky.

Žáci by měli správně přiřadit štítky k nejdůležitějším prvkům karikatury - jednotlivým postavám a jejich vztahům. Mělo by být zřejmé, že postavy nezastupují občany Československa, ale politiky, případně celé státy. Pro snazší porozumění dobové situaci lze využít rozšířenou popisku.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou karikatura zachycuje, prostřednictvím výběru z možností.

Žáci nemají další zdroje, a proto jde o předběžné interpretace. Odpovědi žáků by se měly opírat o přiřazování štítků z předchozího kroku. Karikatuře nejlépe odpovídá tvrzení: „Politici se rozhodli pro vytvoření dvou samostatných států místo společné federace.“

4 KONTEXTUALIZACE KARIKATURY (5 min.)

Zkoumání pramene v doplňkové galerii a doplnění informací k situaci, ve které karikatura vznikla.

Žáci se mohou seznámit s dobovým průzkumem veřejného mínění, který vyšel v Lidových novinách den po ústřední karikatuře cvičení. Graf zachycuje jak rozdíly mezi oběma zeměmi, tak jejich vývoj v čase. Data jsou také shrnuta v textové části článku. Z grafu vyplývá, že většina respondentů si rozpad státu nepřála. V článku je také zmíněna možnost referenda. Učitel průběžně poskytuje podporu při interpretaci pramene.

5 INTERPRETACE KARIKATURY (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy karikatury a dalších pramenů navrhnou doplnění karikatury tak, aby zahrnovala i názory obyvatel Československa na rozdělení společného státu a zároveň dávala odpověď na badatelskou otázku.

Žáci srovnávají karikaturu s průzkumy veřejného mínění. Všímají si role politiků a veřejnosti a toho, jaký důraz na ně klade karikatura. Učitel žáky vede i ke kritickému přístupu ke karikatuře: Jaké příčiny karikatura opomíjí? Jak žáci hodnotí míru zjednodušení v karikatuře? Také je možné se vrátit v ústřednímu motivu karikatury: Proč se autor rozhodl zobrazit rozpad státu jako rozpad partnerského vztahu? Tyto motivy žáci mohou přetavit do jednoduchého popisu, jak by karikaturu upravili. Může jít například o různé způsoby doplnění hlasu veřejnosti, doplnění textů do bublin a podobně.

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) K zapojení širšího historického kontextu lze využít cvičení [Jak první světová válka změnila hranice?](#), které se věnuje důsledkům první světové války.
- b) Vztahu Čechů a Slováků je také věnována lekce [Milan Rastislav Štefánik a čechoslovakismus](#) na portále České televize Toto100letí.